

Прекратяване на институционализацията на деца

Обобщение на напредъка в промяната на системите за грижа и закрила за децата в Молдова, Чешката република и България

„Със сестра ми няколко години живяхме в тази институция, където виждахме мъка и страдание в очите на всяко дете. И на нас не ни харесваше да живеем там. Късметът ни излезе, когато едни изключителни хора помогнаха на баба да ни вземе обратно къщи, в семейството. Те имаха голямо доверие в баба ми и ни дадоха надежда. Вече мина една година, откакто се върнахме при баба и започнахме да ходим в местното училище, което много ни харесва. За мен и за сестра ми това беше наистина една хубава година, пълна с много положителни моменти. Всеки ден чувстваме обичта на баба, която се грижи добре за нас. Баба ми, сестра ми и другите роднини са до мен винаги, когато имам нужда от тях. Това е прекрасно чувство“.

Ралука и сестра ѝ Анжела бяха събрани със семейството им в Молдова

Въведение

Мисията на Лумос

Лумос е създадена през 2005 г. и нашата мисия е до 2050 г. да прекратим институционализацията на деца в целия свят. Има данни, че децата в институции в света са около 8 милиона.¹ Проучванията показват, че над 80% от тези деца не са сираци, и че се настаняват в институции главно поради бедност или липса на достъп до услуги в общността.² В институциите децата с увреждания и тези от малцинствени етнически общности са свръхпредставени.³ Провежданите в продължение на повече от 60 години изследвания свидетелстват, че институционализацията на деца уврежда сериозно тяхното здраве и развитие, излага ги на висок риск от насилие и чувствително намалява бъдещите им възможности в живота.⁴

Пречки пред промяната

Има сериозни пречки пред промяната, както и голяма съпротива срещу процеса на деинституционализация. Необходимо е пренасочване на ресурсите от институциите към услугите в общността. Разработването на услуги в общността за подкрепа на деца и семейства изисква инвестиционно финансиране. Допълнителни разходи се извършват в периода, когато двете системи функционират успоредно, т.е. когато се създават услугите в общността, а институциите все още не са закрити. Често управленският капацитет за планиране и осъществяване на промяната е ограничен. Много от заинтересованите страни – персоналът в институциите, политиците, общността, училищата и дори самите родители и деца, се страхуват от промените и се нуждаят от значителна подкрепа. Промени в управлението означава, че специалистите, държавните служители и НПО трябва непрекъснато да повишават осведомеността на всички политици, за да осигурят приемственост и устойчива политическа воля в дългосрочен план.

Работата на Лумос

За да може да се даде възможност за осъществяване на комплексна промяна на системата, която да замени резидентните институции със здравни, образователни и социални услуги в общността, и за да се осигури устойчивостта на тези услуги в дългосрочна перспектива, Лумос работи на седем равнища – от отделното дете до лицата, вземащи решения и в международен план и международните донори.

Ние се застъпваме за промяната, осъществяваме демонстрационни програми, изграждаме капацитета на политици и специалисти и овластяваме децата и семействата да заемат водеща роля в преобразуването на услугите, от които се нуждаят. Ние също така допълваме финансите, ангажираността и енергията на други донори и заинтересовани страни. Работим в партньорство с правителства, международни организации, донори, НПО, и организации в общността и общности.

Относно настоящия доклад

Заедно с партньорите си – органите на държавната и местната власт, Лумос редовно събира данни за наблюдение на напредъка на всяка от демонстрационните програми в съответните държави. Настоящият доклад представлява обобщение на напредъка в изпълнението на нашите първи демонстрационни програми в три държави – Република Молдова, Чешката република и България. Докладът разглежда главно общата картина на промяната на системите като представя важни показатели за успех. Това обаче е само част от цялата картина. През 2015 г. ще бъде публикуван придружаващ доклад, в който ще бъде направен количествен и качествен анализ на въздействието на промените върху здравето, развитието, качеството на живот и бъдещите възможности в живота на децата, на които сме помогнали да напуснат институциите. В допълнителен доклад ще бъде представен подробен анализ на финансовите въпроси, свързани с деинституционализацията.

Република Молдова

През 2007 г. Лумос започна изпълнението на голяма програма в Република Молдова. По това време Молдова беше поела ангажимент да изпълни петгодишен план за намаляване на броя на децата в институциите с 50%. С подкрепата на редица НПО, между които и Лумос, в няколко региона на страната бяха разработени демонстрационни програми.

През изминалите седем години обстановката в Молдова се характеризираше с хронична политическа нестабилност (смяна на четири правителства и граждански вълнения). Това, заедно с факта, че Молдова определено е най-бедната държава в Европа и беше тежко засегната от световната финансова криза, не изглежда като най-обещаващата среда, в която да бъде постигнато съществено развитие на системата. Въпреки това Молдова извърши голяма положителна промяна, която преобразява живота на хиляди деца и семейства.

Различните правителства продължиха да изпълняват ангажимента си за намаляване на зависимостта от институционалната грижа. Постоянната им ангажираност, заедно с тази на ключови НПО, включително Лумос, както и на УНИЦЕФ и на международни донори като, USAID, Европейския съюз и Световната банка доведоха до радикална промяна на образователната и здравната система, и на системата на социалните услуги. Графиките по-долу представят обобщение на този напредък.

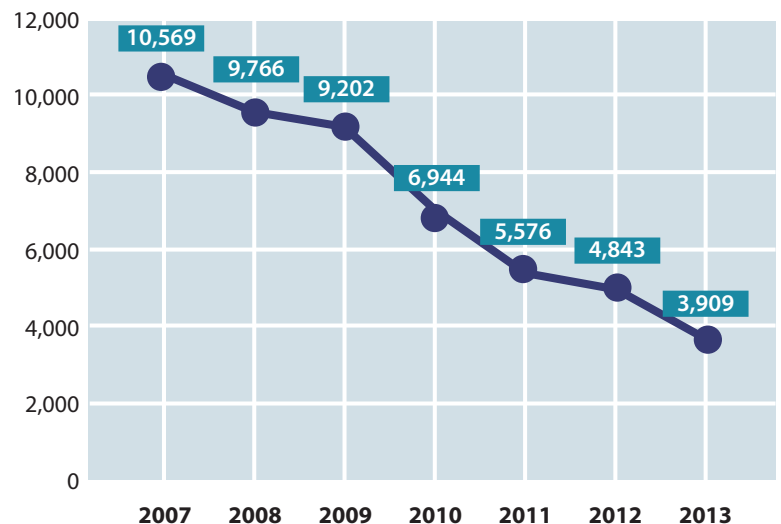
Оказване на помощ на децата да се върнат вкъщи

Броят на децата в институции в национален план е намалял с около 70%.

Това беше постигнато благодарение на редица ключови постижения на национално равнище, включващи:

- ясни национални стратегии и политики за реформи
- постоянен ангажимент и сътрудничество от страна на всички основни заинтересовани страни и политическа подкрепа на програмата за реформи от различните партии
- тясно сътрудничество на всички министерства, включително министерствата на здравеопазването, на образованието, на труда, социалната закрила и семейството и на финансите
- промени в законодателството с цел да се запазят финансовите средства, предназначени за резидентната грижа и те да се прехвърлят към услугите в общността, за да се осигури устойчивостта на услугите, необходими за замяна на институциите
- включване на редица НПО, работещи на областно равнище, които да помагат на местните власти за осъществяване на промяната

Брой деца в институции в Молдова в периода 2007-2013 г.⁵

Демонстрационни програми на Лумос

Освен работата ни на национално равнище по политиката, стратегията, законодателната промяна и изграждането на капацитета, по искане на правителството Лумос работи в три демонстрационни района – област Яловени, област Флорещи и най-голямата институция в столицата на Молдова – Кишинев. Заедно с властите екипът на Лумос помогна да се планират, финансират и изпълнят големи програми за деинституционализация. За трансформирането на системите екипът от експерти на Лумос работи в тясно сътрудничество със социалните работници, директорите, учителите и здравните специалисти по места.

Съпротивата към промяната беше значителна, а местният капацитет за управление на промяната – ограничен. Във връзка с това Лумос предостави широк кръг от възможности за изграждане на професионален капацитет и посещения на услуги в общността в други държави. С цел да се повлияе върху нагласите на основните заинтересовани страни бяха реализирани комуникационни стратегии.

Благодарение на допълнителните ресурси и подкрепа, предоставени от Лумос в демонстрационните райони, броят на децата в институции е намалял в много по-голяма степен, както показват следните графики.

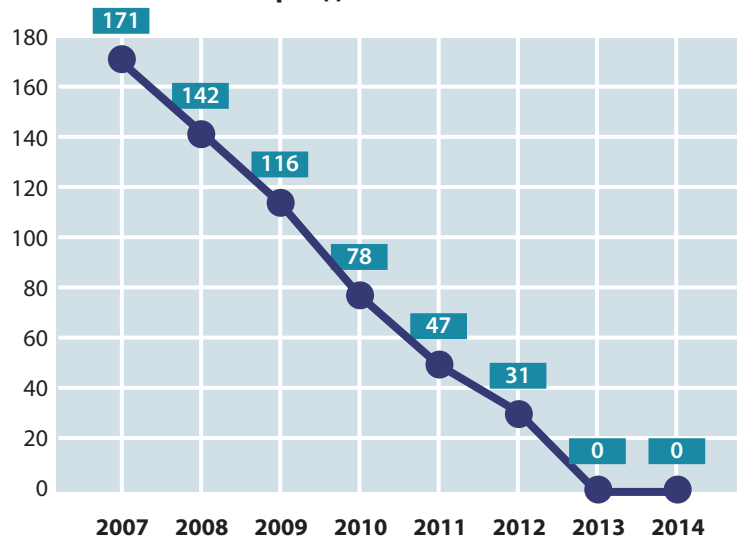
В област Яловени броят на децата в институции е намалял със 100% за шест години.

Въпреки че броят на децата в институцията в Яловени беше относително малък, програмата представляваше огромно предизвикателство. Това беше специализирано резидентно училище за деца с физически увреждания. Децата в него бяха от цяла Молдова и поради това събирането на тези деца със семействата им изискваше екипът да работи на територията на цялата страна и да окаже помощ на повече от 20 области за осигуряването на подкрепа за децата, така че те да могат да се върнат въкъщи при семействата си и да учат в масови училища.

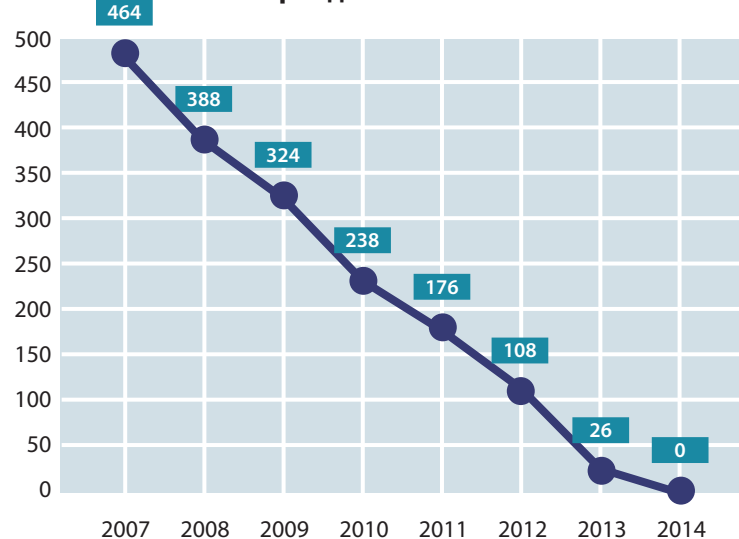
В област Флорещи броят на децата в институции е намалял със 100% за седем години.

Институцията във Флорещи беше изправена пред собствени специфични предизвикателства. Доколкото беше възможно, Лумос работи за подпомагане на преквалификацията и пренасочването на персонала на институцията към новите услуги в общността, създадени да заменят институциите. Институцията в Нападова се намира в отдалечен и изолиран селски район. По тази причина нито един член на персонала не можа да бъде пренасочен, тъй като услугите трябваше да бъдат създадени в градовете и селата, където децата се нуждаеха от тях. Лумос осигури допълнителни обезщетения при напускането на персонала с цел да помогне за улесняването на този процес.

Брой деца в институции в област Яловени в периода 2007 – 2014 г⁶

Брой деца в институции в област Флорещи в периода 2007 – 2014 г⁷

Институцията в Мъркулеци беше специализирано резидентно училище за деца с интелектуални затруднения. За да стане възможно преместването на тези деца вкъщи при семействата им, от съществено значение беше въвеждането и развитието на приобщаващо образование с адаптирана учебна програма и допълнителни помощник учители. Това изискваше значителна промяна в националната политика, стратегия и професионален капацитет и пренасочването на финансови ресурси, както и съществена промяна в нагласите в училищата и в общностите, голяма част от които първоначално се противопоставяха на включването на деца с увреждания. Правителството помоли Лумос да работи също и в Кишинев, където положението е изключително сложно поради големия брой деца в институции, дошли от цялата страна. Лумос се съгласи да работи с Институция №2, тъй като тя беше една от най-големите в страната и с изключително лоши условия. Освен това поведението на много от децата в нея беше оценено като предизвикателно, а голяма част от тях бяха вече по-големи юноши. Опитът показва, че за много от тези деца няма голяма вероятност да се съберат със семействата си. Когато прие да работи за изпълнението на тази програма, Лумос си даваше сметка, че за това е необходим дългосрочен ангажимент.

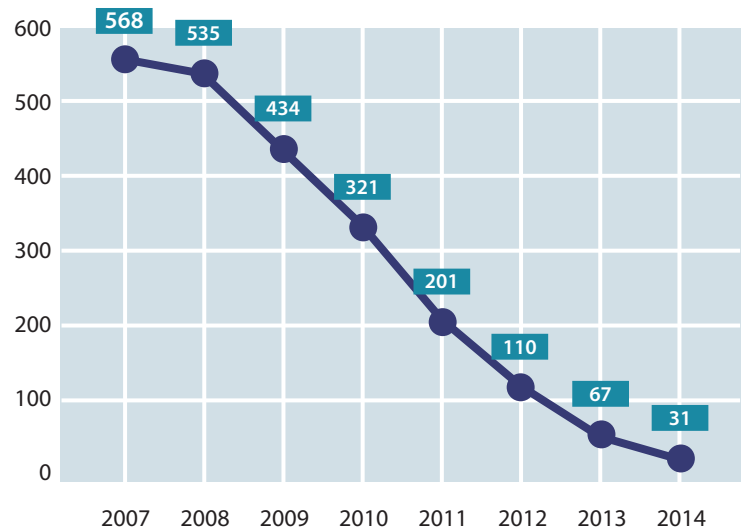
В Кишинев броят на децата в институция № 2 е намалял с 95% за седем години.

в много държави показва, че младите хора, които напускат системата за грижа, са особено уязвими.⁹ Екипът на Лумос-Молдова разработи като част от проекта програма за подкрепа на напускащите институцията, чиято цел е да гарантира, че на младите хора, които се готвят да напуснат институцията, се оказва подкрепа при намирането на жилище, продължаване на образованието или намирането на работа, както и съдействие за създаване на подкрепяща мрежа в общността. Това беше ключов елемент за постигане на успеха в Кишинев, където броят на децата в институцията е намалял с 95% за седем години. Лумос работи за осигуряване на подходящо настаняване на останалите 31 деца през 2015 г. Това подчертава ключовия аспект на подхода на Лумос към прекратяването на институционализацията.

Нито едно дете не е оставено.

Независимо от това колко комплексни са потребностите на едно дете или колко предизвикателно е поведението му, Лумос е поела ангажимент **всяко едно дете, с което работим, да бъде изведено от институцията и настанено на място, което съответства най-добре на потребностите му**, което му осигурява възможност да развие пълния си потенциал.

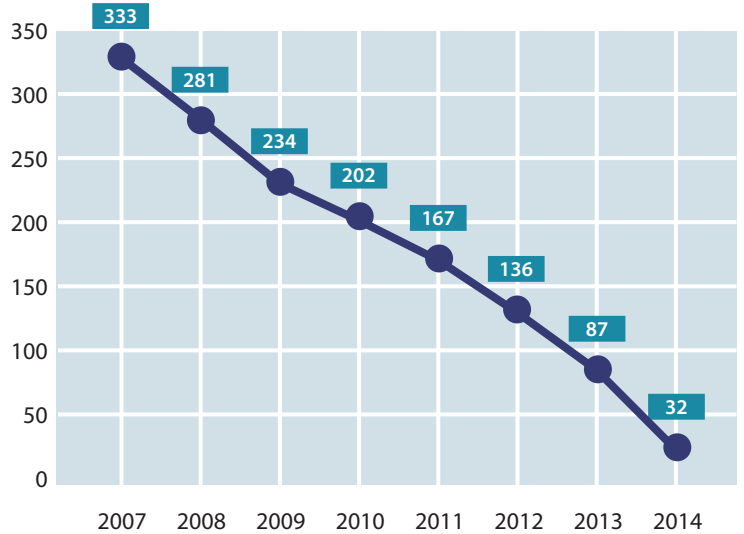
Брой деца в Институция № 2 - Кишинев, в периода 2007-2014 г. 8

Броят на децата в институцията в Орхей е намалял с 63% за една година.

Наред с работата в нашите демонстрационни райони, миналата година правителството помоли Лумос да се намеси и в една институция в Орхей, където имаше сериозна загриженост относно нивото на грижата за деца. Когато е възможно, Лумос се стреми да откликва и да предоставя подкрепа на правителствата да се справят със ситуацията, които предизвикват най-големи трудности. Беше постигнат значителен напредък и броят на децата е намалял с 63% за една година. Лумос планира и останалите 32 деца да бъдат преместени на подходящи места през 2015 г.

Брой деца в институцията в Орхей в периода 2007-2014 г.¹⁰

Алтернативна семейна грижа

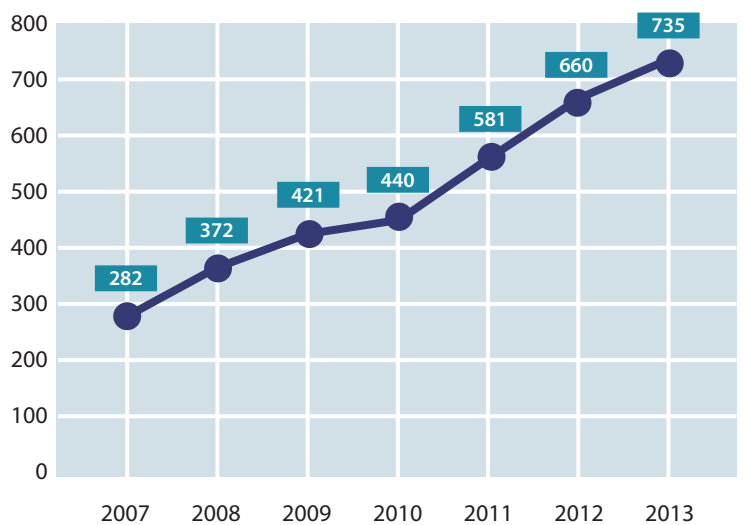
По-голямата част от децата, на които Лумос е помогнала да бъдат изведени от институциите, можаха да се завърнат въщи в родното им или разширено семейство или бяха по-големи юноши, на които беше предоставена подкрепа, за да водят самостоятелен живот. Не всички деца обаче могат да се завърнат въщи: малък брой деца са сираци, а също така в много малко случаи, независимо от предложената подкрепа семействата не са в състояние да осигурят достатъчно безопасна и грижовна среда за децата си.

Поради това от съществено значение беше развитието на алтернативна семейна грижа.

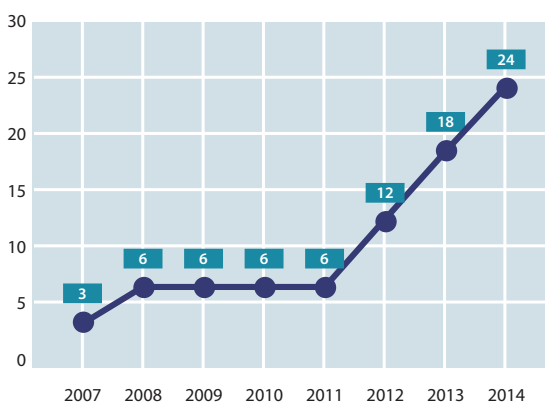
В периода, когато в цяла Молдова се изпълняват програми за деинституционализация и значително намалява броят на децата в институции, броят на децата в приемна грижа¹² се е увеличил с 260%.

И отново, в демонстрационните райони на Лумос темпът на увеличаване на приемната грижа беше даже още по-голям.

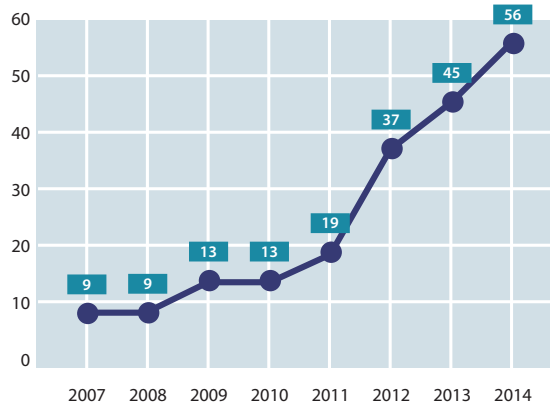
Брой деца в приемна грижа в Молдова¹¹

Брой деца в приемна грижа в област Яловени¹³

Брой деца в приемна грижа в област Флорешти¹⁴

Приобщаващо образование

Когато Лумос започна да работи за прекратяване на институционализацията в Молдова, нямаше национална система за приобщаващо образование. Поради това значителен процент от децата в институции бяха разделяни от семействата си и живееха в специализирани резидентни училища, често далеч от дома си. Ето защо по-голямата част от извършваната в Молдова работа по деинституционализацията по това време беше насочена към децата без увреждания, тъй като тези деца трябваше не само да бъдат настанени в семейство, но трябваше и да им се намери и място в училище.

Поради това разработването на стратегия за прекратяване на институционализацията в Молдова изискваше цялостна и съгласувана стратегия за развитие на приобщаващо образование. Лумос имаше водеща роля за разработването на тази стратегия на национално равнище и в демонстрационните райони. Това включваше, наред с другите неща:

- подкрепа за промени в законодателството
- разработване на адаптирана учебна програма
- обучение на повече от 10 000 учители, лица, разработващи политиките и други заинтересовани страни
- създаване и развитие на демонстрационни приобщаващи училища
- въвеждане на система за мултидисциплинарна оценка на специалните образователни потребности (СОП)
- подкрепа за реформа на университетската учебна програма за обучението на учители.

От 2010 г. насам промените са значителни. Това позволи на много деца с увреждания да се завърнат вкъщи при семействата си и предотврати разделянето на много други от семействата им, както показва следната графика.

Броят на децата с увреждания разделени от семействата им и живеещи в специализирани резидентни училища е намалял с 47% за четири години.

Броят на децата с увреждания, които учат в приобщаващи масови училища, се е увеличил с 350% за четири години.

Молдова се е ангажирала да премахне окончателно институционализацията в рамките на следващите пет години. Настоящият доклад показва, че това е напълно възможно.

Брой деца с увреждания в Молдова, които учат в приобщаващи училища в сравнение с броя на децата, които учат в сегрегирани училища¹⁵

Чешката република

Когато през 2008 г. Лумос започна работа в Чешката република, ситуацията беше много различна от тази в Молдова. Чешката република е икономически развита държава и качеството на институциите ѝ за деца беше много по-високо от това на институциите в Молдова (по-добри битови условия, по-малък брой деца в институция, по-добре обучен персонал). Независимо от това последствията от институционализацията бяха лоши. Въпреки това обаче политическата воля за промяна на системата беше слаба и нямаше национални стратегии за трансформиране на системите за грижа.

Чешката република също не беше пощадена от състоянието на политическа нестабилност. Между 2008 и 2014 г. Лумос работи с пет различни правителства. През първите две години от работата на Лумос усилията бяха насочени към промяна на нагласите, както и за подкрепа на малкия брой поддръжници на реформата в правителството с цел те да оказват влияние върху нагласите на своите колеги, така че да се създаде критична маса за подкрепа на реформата. Лумос подкрепи разработването на национална стратегия за трансформиране на системата за грижа за деца и обучи разработващи националните политики лица, местни политици и управители на здравни, образователни и социални услуги, както и директори на институции в цялата страна.

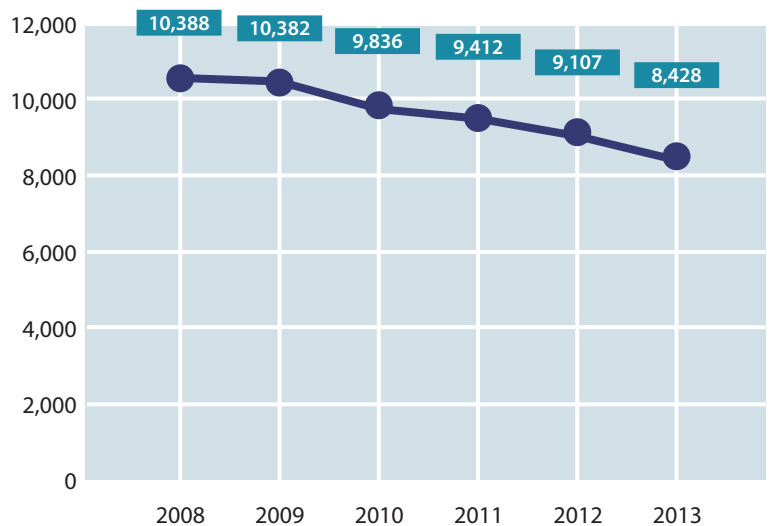
През 2011 г. и 2012 г. Лумос заедно с други НПО проведе кампания за съществени промени в законодателството, насочени към предотвратяване на приема в институции и подкрепа на децата да остават в семействата си. Новият закон влезе в сила през 2013 г. Резултатите от това застъпничество, изграждане на капацитет, обучение и провеждане на кампании може да се видят в намаляването на броя на децата в институции.

Макар че в периода 2008-2010 г. броят на децата в институции намаляваше съвсем слабо, през последните 3 години се наблюдава по-съществено намаление. Като цяло броят на децата в институции е намалял с почти 20% за шест години.

Още по-значително е намалял броят на постъпилите в институции деца през 2013 г., което изглежда съвпада с промяната на законодателството.

Докато броят на децата постъпващи в институции в периода 2008-2012 г. е относително постоянен, през 2013 г. този брой е намалял с 16%. Ако тази тенденция се задържи, което е вероятно, през следващите няколко години броят на децата в институции трябва значително да намалее.

Брой деца в институции в Чешката република ¹⁶

Брой на постъпилите в институции за деца в Чешката република ¹⁷

Демонстрационна област

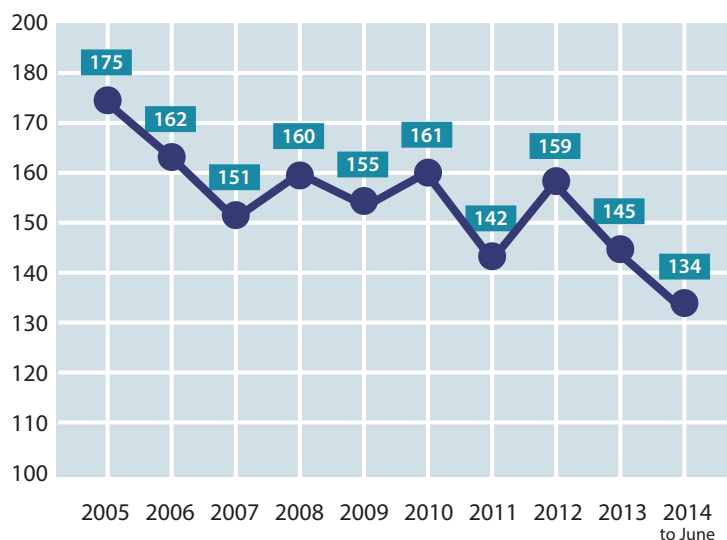
Лумос работи в тясно сътрудничество с област Пардубице за изграждане на капацитет на местните власти, обучение на специалисти и насърчаване на развитието на подкрепящи услуги в общността. В резултат на това промените в Пардубице са значително по-сериозни.

Броят на децата в институции в Пардубице е намалял със 17%, но в последно време темпът на постъпване на деца се е променил значително, както показват графиките по-долу.

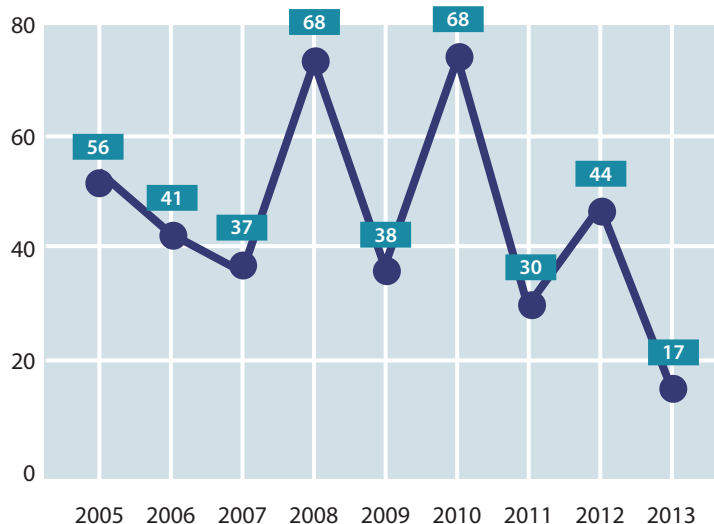
Между 2008 и 2013 г. броят на постъпилите в домове за деца в Пардубице е намалял със 75%

Подобна тенденция се наблюдава и в броя на бебетата и малките деца в институции в областта. Това е изключително удовлетворителен факт, тъй като бебетата в институциите са изложени на значителен риск от нанасяне на вреда, особено в ранния етап от развитието на мозъка.

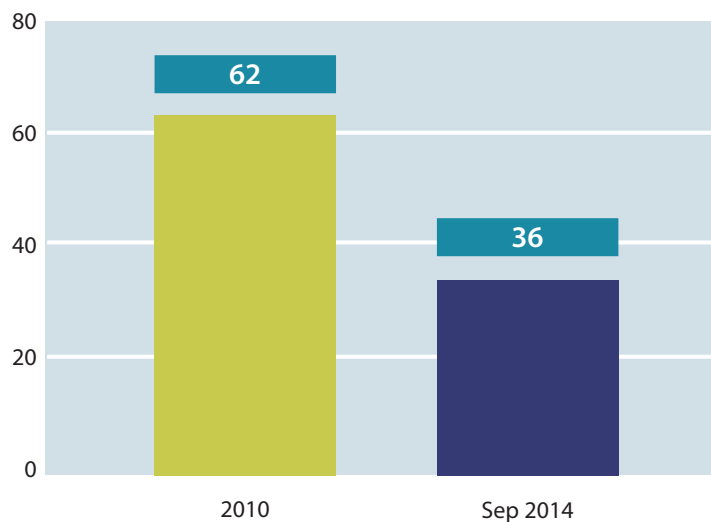
Брой деца в домове за деца в област Пардубице ¹⁸

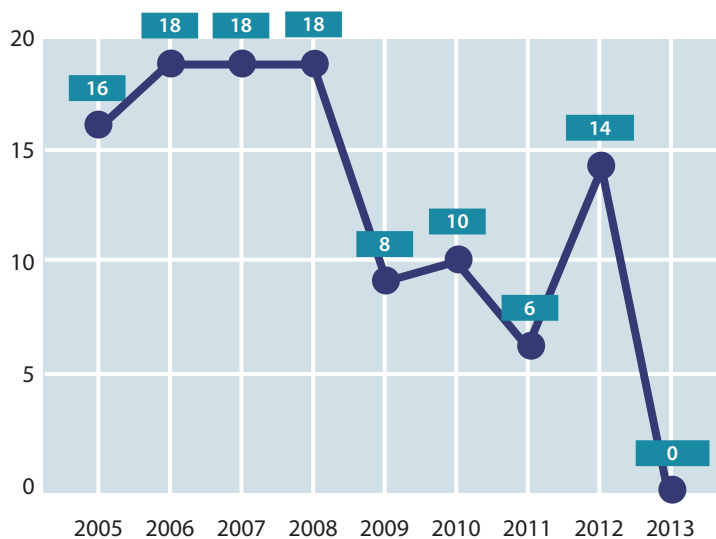
Брой на постъпилите в домове за деца в област Пардубице ¹⁹

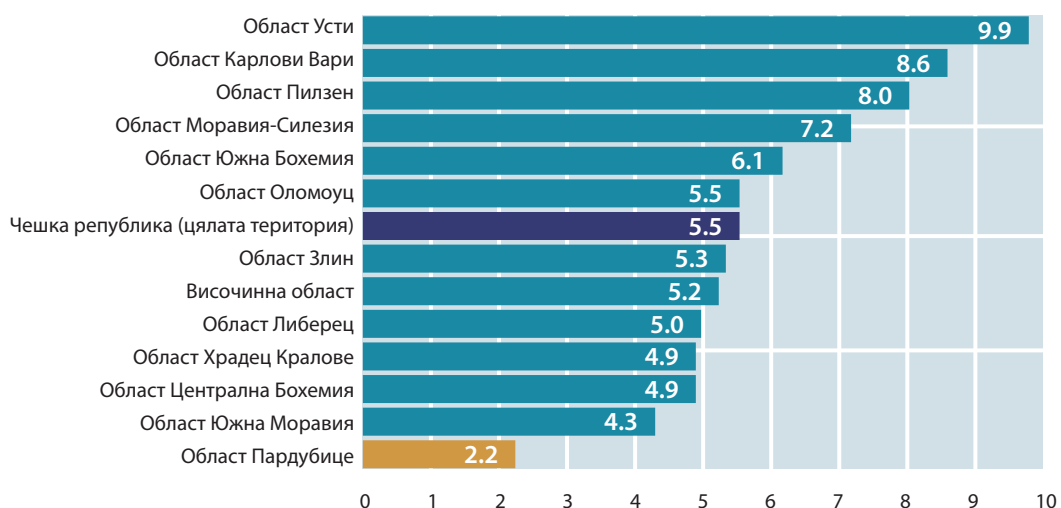
Брой деца в домове за бебета в област Пардубице ²⁰

Брой деца в предучилищна възраст, постъпили в домове за деца в област Пардубице

Деца на възраст между 3 и 18 години, постъпили в домове за деца през 2013 г. (на 10 000) ²¹

При сравнение на област Пардубице с останалата част от страната, може да се види, че предоставянето на допълнителна подкрепа и изграждането на капацитет са ускорили значително процеса на реформи.

Алтернативна семейна грижа

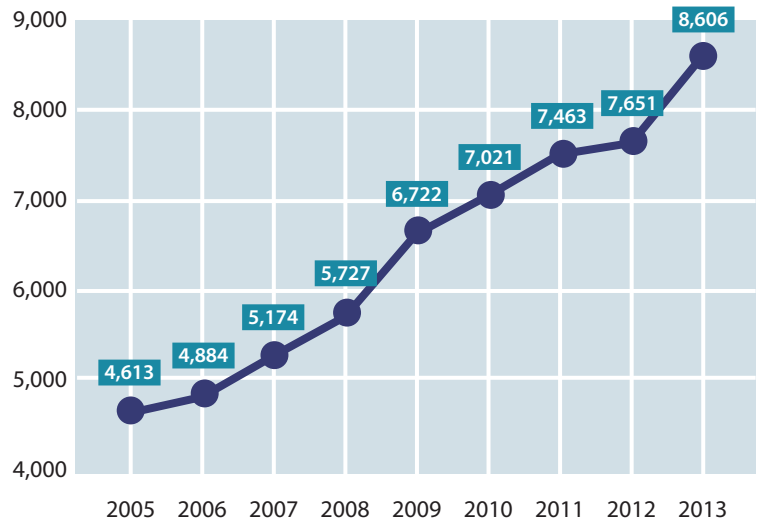
От 2008 г. насам положените усилия за реформи доведоха и до почти двойно увеличаване на броя на децата, настанени в приемна грижа.

Може би най-значително е увеличаването на броя на децата в спешна приемна грижа. Една от най-важните услуги, необходими за предотвратяване постъпването на бебета и малки деца в институции, е осигуряването на спешна приемна грижа. Лумос подкрепи разработването на законодателство, политики и обучение за спешна приемна грижа и работи съвместно с друго НПО за пилотно предоставяне на услугата още преди законодателството да бъде променено.

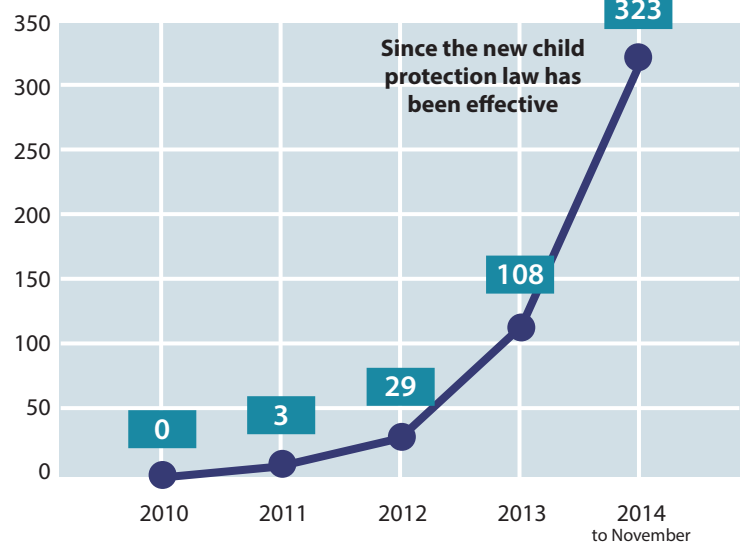
Лумос подкрепи развитието на спешната приемна грижа от нулево изходно положение през 2010 г. В периода след промяната на законодателството обаче бройките се увеличиха единадесет пъти.

Работата на Лумос с властите доведе също и до съществено увеличаване на броя на кандидатите за приемни родители.

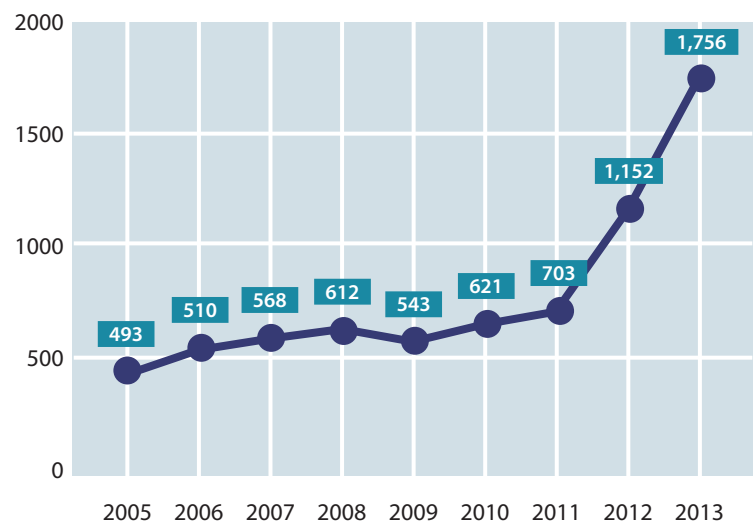
Брой деца в приемна грижа в Чешката република ²²

Брой деца в спешна приемна грижа в Чешката република ²³

Брой кандидати за приемни родители в Чешката република ²⁴

Подкрепа на семейството

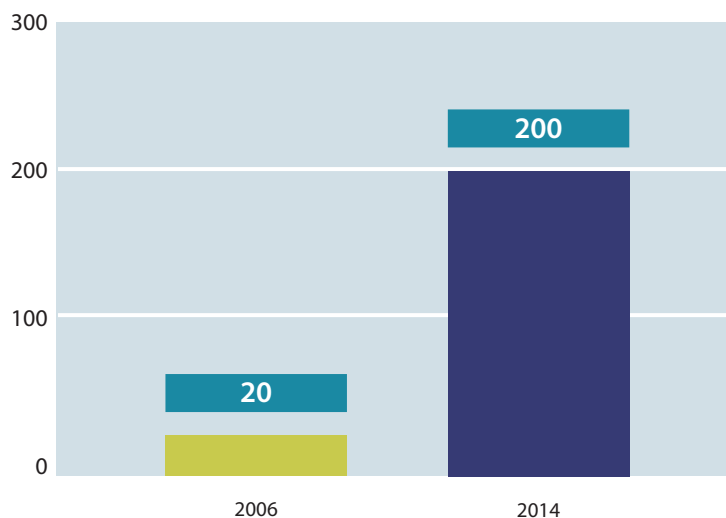
На последно място, но в никакъв случай по значение, Лумос обучи социални работници и оказва помощ при разработването на национална рамка за оценка с цел да се предоставя подкрепа на семействата и да се предотвратява раздялата.

През последните осем години броят на подкрепяните от областта семейства е нараснал десет пъти.

Това показва ясно, че ключовите елементи за прекратяване на институционализацията в Чешката република вече са налице. Ако политическата и професионалната воля се запазят, и ако се предоставят достатъчно ресурси,

напълно е възможно до 2020 г. в Чешката република повече да няма деца в институции.

Прогнозен брой семейства, които могат да бъдат подкрепяни от услугите за социално активиране в област Пардубице ²⁵

България

През 2009 г. българското правителство разработи „Визия за деинституционализация на децата в Република България“. Отговарящите за България звена в ГД „Регионално развитие“ и ГД „Трудова заетост, социални въпроси и равни възможности“ на Европейската комисия, както и Министерството на труда и социалната политика на България помолиха Лумос да им окаже съдействие за превръщането на Визията в национален план за действие. Лумос оказва следната помощ на правителството:

- съдействие за осъществяване на междуведомствен процес на планиране за разработването на план за прекратяване на институционализацията на деца до 2015 г.
- провеждане на преговори с Европейската комисия за отпускане на повече от 100 млн. евро за програмата за деинституционализация
- разработване и прилагане на процедури за изготвяне на оценки на децата в институции
- осъществяване на спешни и животоспасяващи интервенции за стотици деца в риск в институциите.
- разработване на управленски механизми на национално и областно равнище за наблюдение на изпълнението на плана.

България е една от най-бедните държави членки на Европейския съюз и през последните години в нея също се наблюдава политическа нестабилност. От 2010 г. насам Лумос работи с пет последователни правителства. Поддържането на политическата воля беше предизвикателство. Въпреки това постигнатият напредък е значителен.

Оказване на помощ на децата да се върнат вкъщи

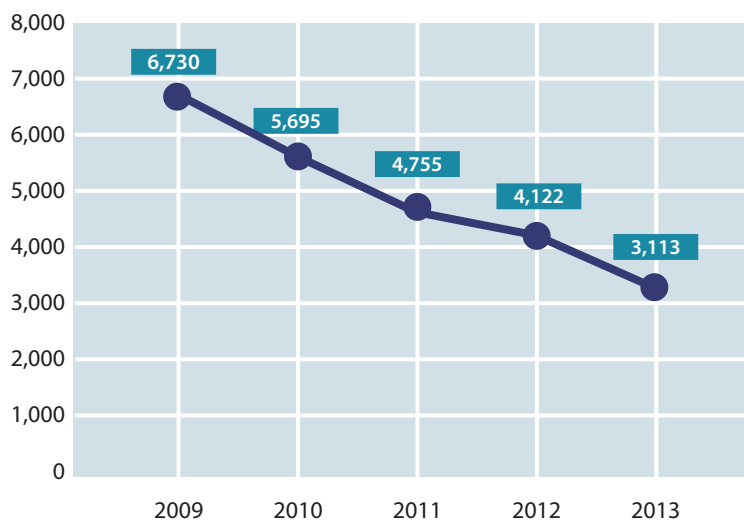
Откакто Лумос започна работата си в България, броят на децата в институции е намалял с 54%.

Това е още по-впечатляващо, като се вземе предвид фактът, че съгласно приетите от България планове, работа започна с най-уязвимите деца – бебетата и децата с комплексни и множествени увреждания.

Още по-значимо е регистрираното неотдавна намаляване на броя на постъпващите в институции деца.

След представянето на „Визията“ броят на постъпилите в институции деца в национален план е намалял с 34%. След 2012 г. темпът на намаляване е ускорен, което съвпада с развитието на подкрепящите услуги в общността и приемната грижа.

Брой деца в институции в България ²⁷

Брой на постъпилите в институции за деца в България ²⁸

Алтернативна семейна грижа

Преди изготвянето на Националния план за действие властите срещаха трудности с развитието на системата за приемна грижа в България.

Откакто започна изпълнението на финансираната от ЕС програма обаче, броят на приемните семейства се е увеличил с 440%.

Демонстрационни области

Лумос работи с две демонстрационни области – Добрич и Варна, където работата с властите започва да дава плодове.

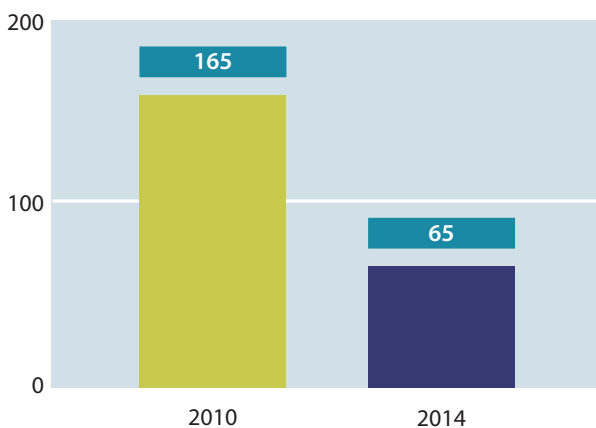
В област Добрич броят на децата в институции е намалял с 58%.

В област Варна броят на децата в институции е намалял с 53%.

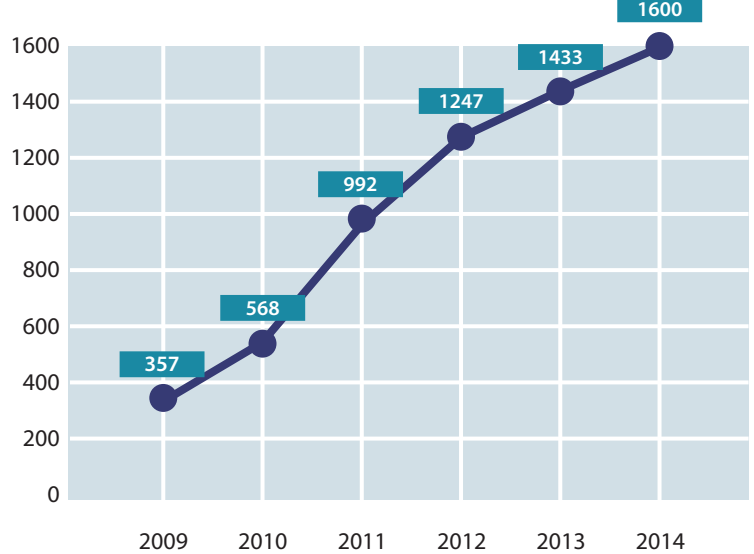
Особено окуражаващо е да се види значителното намаляване на броя на бебетата в институции, както показва примерът от Варна.

Въпреки че програмата на Лумос за България се изпълнява по-отскоро, беше постигнат съществен и бърз напредък. Той е свидетелство за успеха на съвместния подход на правителството, НПО и Европейската комисия, като осигуряваща финансиране. България си е поставила за цел да прекрати институционализацията до 2025 г. Ако може да се запази политическата воля и финансирането от ЕС продължи да бъде насочвано към промяната на системите за грижа, има вероятност тази цел да бъде постигната много по-рано.

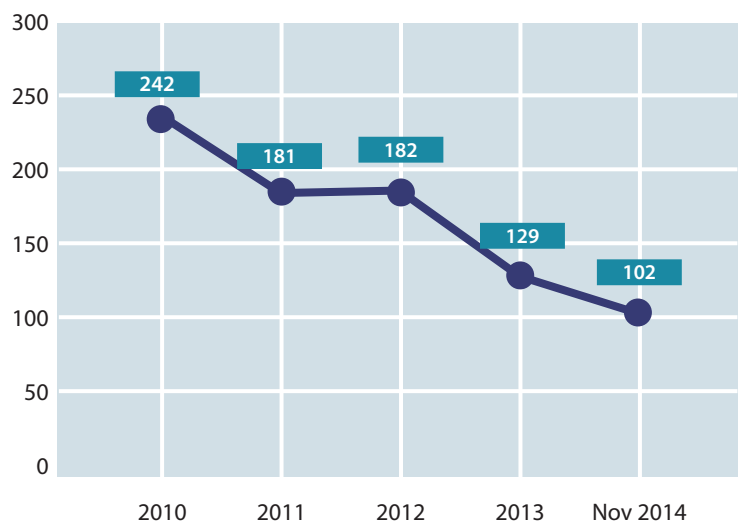
Брой бебета в ДМСГД - Варна ³²

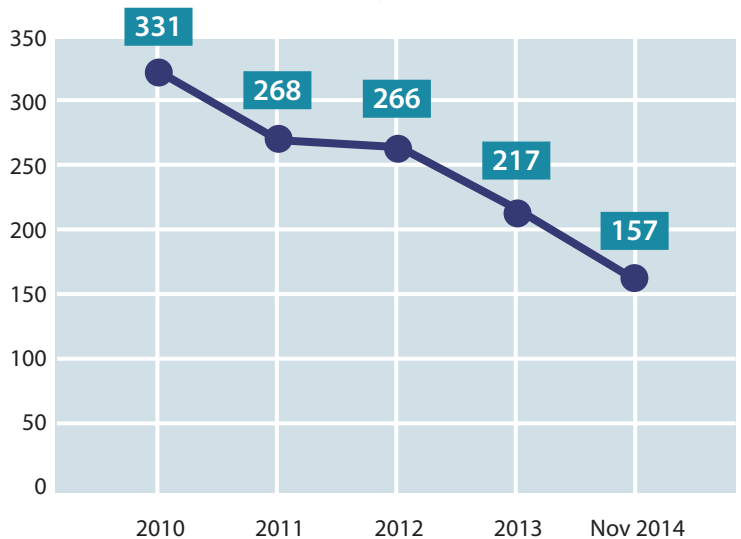
Брой приемни родители в България ²⁹

Брой деца в институции в област Добрич ³⁰

Брой деца в институции в област Варна ³¹

Последната дума

Настоящият доклад има за цел да представи документирани цифрови данни, които доказват радикалните промени в системите за грижа и подкрепа за децата и техните семейства в три държави. Числата обаче разказват само част от историята. През 2015 г. Лумос ще публикува придружаващ доклад, който ще включва качествен и количествен анализ на въздействието на промените върху здравето, развитието, качеството на живота и бъдещите възможности в живота на децата, на които сме помогнали да напуснат институциите.

Дотогава оставяме последната дума на най-засегнатите от промяната – политиците, специалистите, родителите и преди всичко - децата.

„Приносът на Лумос за развитието на приобщаващото образование е изключително важен, и особено предоставената на правителството подкрепа при изготвянето на ново законодателство и нормативни актове за реорганизиране и създаване на нови образователни услуги, както и за гарантирането, че те се прилагат. За преодоляването на всички предизвикателства в областта на приобщаващото образование спомогна дейността, свързана с оценката на децата в резидентни институции и интегрирането им в обществото, както и обучението на заинтересованите страни на всички равнища.“

Служител от правителството на Молдова, отговарящ за образователните услуги

„Участвах в различни предложени от Лумос програми за обучение за разработване на индивидуализиран подход към деца със специални образователни потребности. Това са много полезни знания, които помагат на нас - учителите да подкрепяме всяко дете. Например преди година в моя клас в масовото училище беше интегрирано момиче, преместено от институция. В началото ѝ беше трудно да научава всички нови уроци и да пише всичките си домашни, наравно с нейните връстници, но тя има силен характер и е много прилежна. Помагах ѝ след училище. Сега тя е по-уверена и много напредна. Понякога помага с уроците на други деца. Радвам се за това момиче. Тя е истински пример за това, че приобщаващото образование работи, когато осигуряваме правилната подкрепа.“

Учител в масово училище, което е въвело приобщаващо образование с подкрепата на Лумос

„Толкова съм щастлива, че ни помогнахте и ви благодаря - именно заради хора като вас детето ми е вече при мен.“

Мария и синът ѝ отново са заедно благодарение на Лумос

„Казвам се Разван и живях повече от две години в резидентна институция, като през цялото време се чувствах като ничие дете. Но сега искам да ви кажа, че се чувствам щастлив. Щастлив съм, защото живея в семейство, щастлив съм, защото ходя на училище, където наистина можеш да научиш различни неща и съм щастлив, защото майка ми реши да ми даде възможност да усетя топлотата на семейството.“

Има ли нещо по-красиво от семейството?“

Разван, на 13 години, настанен в семейство с помощта на Лумос

Използвани източници

- 1 По данни на УНИЦЕФ повече от 2 милиона деца в целия свят живеят в институционална грижа, но това число не е актуализирано, тъй като се основава на проучване на ограничен брой страни и УНИЦЕФ често признава, че е занижено. Вж. УНИЦЕФ (2009 г.), Напредък за децата: Доклад относно закрилата на децата. (Progress for children: A report card on child protection) Един доклад от 1985 г., цитиран в други доклади, посочва числото 8 милиона. Вж. Defence for Children International (1985 г.), Children in Institutions, DCI, Женева.
- 2 Лумос (2014 г.). Информационен фиш: Глобална картина на децата в институции.
3. УНИЦЕФ ЦИЕ/ОНД (септември 2010 г.); УНИЦЕФ ЦИЕ/ОНД (2010 г.); Better Care Network и „Всяко дете“ (2012 г.), Създаване на условия за реформата: защо предоставянето на подкрепа на децата трябва да бъде в основата на успешната реформа на грижата за деца (Enabling Reform: Why Supporting Children with Disabilities Must Be at the Heart of Successful Child Care Reform); Csaky, C. (2014 г.) Защо е важна грижата: въздействието на грижата върху децата и обществото. Семейство за всяко дете: Лондон (Why Care Matters: The impact of care on children and on society. Family for Every Child: London)
- 4 Barth (2002 г.); Johnson, D. E., и Gunnar, M. R. (2011 г.); Dobrova-Krol и кол. (2008 г.); Nelson и кол. (2007 г.); Smyke и кол. (2009 г.); Browne (2010 г.); Pinheiro (2006 г.). Jareg, Elizabeth (2005 г.), Приемни домове в общността в Етиопия: отчет за опита от последващите действия 10 години след постепенното им закриване (Community-based foster homes in Ethiopia: An Account of a Followup Experience 10 years after phase out); Human Rights Watch (2010a), Моята така-наречена еманципация: от приемна грижа до липсата на дом при младите хора в Калифорния (My So-Called Emancipation: from Foster Care to Homelessness for California Youth); Avery, Rosemary (2010 г.), „Преглед на теорията и обещаващи практики за намирането на постоянно решение за юношите преди да достигнат възрастта за напускане на приемната грижа“ (“An examination of theory and promising practice for achieving permanency for teens before they age out of foster care,”) Children and Youth Services Review 32 (2010 г.) 399-408; Havlicek, Judy (2011 г.), Живот в движение: Преглед на опита на млади хора, които са били настанени в приемна грижа в контекста на техния опит в системата за благосъстоянието на децата (Lives in motion: A review of former foster youth in the context of their experiences in the child welfare system), Child and Youth Services Review 33 (2011 г.) 1090-1100. Munson, Michelle и J. Chris McMillian (2009 г.), Естествено наставничество и психосоциални последици при по-големите младежи в прехода им при излизането от приемна грижа (Natural mentoring and psychosocial outcomes among older youth transitioning from foster care), Children and Youth Services Review 31 (2009 г.), 104-111; Шотландското правителство (2013 г.), Програмата „Staying Put“ - Шотландия: Осигуряване на връзка и принадлежност на напускащите системата за грижа: насоки за органите на местната власт и други „корпоративни родители“: Предоставяне на подкрепа на деца и млади хора от системата за грижа да останат в системата като част от поетапен преход към зрялата възраст и по-голяма самостоятелност (Staying Put Scotland: Providing care leavers with connectedness and belonging: Guidance for Local Authorities and other Corporate Parents: Supporting looked after children and young people to remain in care as part of a staged transition towards adulthood and greater independence) Pashkina (2001 г.). Sotsial'noe obespechenie, 11:42-45. Цитиран в Holm- Hansen J, Kristofersen LB, Myrvold TM eds. Сираците в Русия. (Orphans in Russia) Осло, Norwegian Institute for Urban and Regional Research (NIBR-rapport 2003:1). (NIBR-rapport 2003:1).
- 5 Национални данни от непубликувани източници. За 2007 г. – Доклад от бърза оценка на резидентните институции за деца в Молдова, проведена в рамките на Проект за разработване на социални услуги за уязвими семейства и деца в риск (ТАСИС 2) с подкрепата на УНИЦЕФ и програма ТАСИС на ЕС, стр. 6. за 2011 г. Оценка на УНИЦЕФ на изпълнението на националната стратегия и плана за действие за реформа на системата за резидентна грижа за деца в Молдова 2007-2012 г., Peter Evans, октомври 2012 г. За 2013 г. – Стратегически преглед на системата за грижа за уязвими деца, Република Молдова, проведен с подкрепата на Лумос. За всички други години – непубликувани статистически данни на министерствата.
- 6 Лумос и МО непубликувани данни, 2014 г.
- 7 Лумос и МО непубликувани данни, 2014 г.
- 8 Лумос и МО непубликувани данни, 2014 г.
- 9 Havlicek, Judy (2011 г.), Живот в движение: Преглед на опита на млади хора, които са били настанени в приемна грижа в контекста на техния опит в системата за благосъстоянието на децата, Child and Youth Services Review 33 (2011 г.) 1090-1100. Munson, Michelle and J. Chris McMillian (2009 г.), Естествено наставничество и психосоциални последици при по-големите юноши в прехода им при излизането от приемна грижа, Children and Youth Services Review 31 (2009 г.), 104-111; Scottish Government (2013 г.), Програмата „Staying Put“ - Шотландия: Осигуряване на връзка и принадлежност на напускащите системата за грижа: насоки за органите на местната власт и други „корпоративни родители“: Предоставяне на подкрепа на деца и млади хора от системата за грижа да останат в системата като част от поетапен преход към зрялата възраст и по-голяма самостоятелност, Pashkina (2001 г.). Sotsial'noe obespechenie, 11:42-45. Цитиран в Holm- Hansen J, Kristofersen LB, Myrvold TM цитирано в „Сираците в Русия“, Осло, Norwegian Institute for Urban and Regional Research (NIBR-rapport 2003:1).
- 10 Лумос и МО непубликувани данни, 2014 г.
- 11 Годишен социален доклад на Министерството на труда, социалната защита и семейството на Република Молдова за 2012 г. (стр. 106-108) www.mmppsf.gov.md/file/2014/RAPOARTE/MMPSF_RS_2012.pdf и доклад за 2013 г. – непубликуван.
- 12 Това число включва броя на децата в приема грижа и броя на децата в домове за деца от семеен тип - вид приемна грижа, при която семейства приемат от 3 до 5 деца.

- 13 Годишен социален доклад на Министерството на труда, социалната защита и семейството на Република Молдова за 2012 г. (стр. 106-108) www.mmprsf.gov.md/file/2014/RAPOARTE/MMPSF_RS_2012.pdf и доклад за 2013 г. – непубликуван.
- 14 Годишен социален доклад на Министерството на труда, социалната защита и семейството на Република Молдова за 2012 г. (стр. 106-108) www.mmprsf.gov.md/file/2014/RAPOARTE/MMPSF_RS_2012.pdf и доклад за 2013 г. – непубликуван.
- 15 Официални непубликувани данни на Националното статистическо бюро, Молдова
- 16 Изчисления на Лумос по данни от Министерството на труда и социалните въпроси и Министерството на образованието, както и от Института за здравна информация и статистика
- 17 Изчисления на Лумос по данни от Министерството на труда и социалните въпроси и Министерството на образованието, както и от Института за здравна информация и статистика
- 18 Изчисления на Лумос по данни от Министерството на труда и социалните въпроси и Министерството на образованието, както и от Института за здравна информация и статистика
- 19 Изчисления на Лумос по данни от Министерството на труда и социалните въпроси и Министерството на образованието, както и от Института за здравна информация и статистика
- 20 Институт за здравна информация и статистика, непубликувани данни
- 21 Статистически годишници, свързани с образователната система за години 2008/2009 до 2013/2014. Прага: Министерство на образованието на Чешката република. Непубликувани данни. Достъпни на <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>
- 22 Статистически годишници в областта на труда и социалните въпроси (2008-2013 г.). Прага: Министерство на труда и социалните въпроси на Чешката република. Достъпни на: <http://www.mpsv.cz/cs/3869>
- 23 Статистически годишници в областта на труда и социалните въпроси (2008-2013 г.). Прага: Министерство на труда и социалните въпроси на Чешката република. Достъпни на: <http://www.mpsv.cz/cs/3869>
- 24 Статистически годишници в областта на труда и социалните въпроси (2008-2013 г.). Прага: Министерство на труда и социалните въпроси на Чешката република. Достъпни на: <http://www.mpsv.cz/cs/3869>
- 25 Статистически годишници в областта на труда и социалните въпроси (2008-2013 г.). Прага: Министерство на труда и социалните въпроси на Чешката република. Достъпни на: <http://www.mpsv.cz/cs/3869>
- 26 Държавна агенция за закрила на детето <http://sacp.government.bg/deinstitutionalizaciya/>
- 27 Доклад на Държавната агенция за закрила на детето „Брой деца, отглеждани в специализирани институции към 31 декември в сравнителен план 2001 -2013 г.“, стр. 1., <http://sacp.government.bg/programi-dokladi/statistika/> NB. Тези числа не включват всички деца в институции, а само тези, които са посочени в националната стратегия за деинституционализация. Децата в специализираните училища-интернати не са включени.
- 28 За данни относно 2009 и 2010 г. – Първи мониторингов доклад за изпълнението на плана за действие, септ. 2011 г., стр. 15, <http://sacp.government.bg/deinstitutionalizaciya/> За данни относно периода 2011 – 2013 г. - Бърз преглед и оценка на изпълнението на Националната стратегия "Визия за деинституционализация на децата в Република България" и Плана за действие за нейното изпълнение, май, 2014 г., <http://sacp.government.bg/deinstitutionalizaciya/> Заб. Тези числа не включват всички деца в институции, а само тези, които са посочени в националната стратегия за деинституционализация. Децата в специализираните училища-интернати не са включени.
- 29 Вътрешно съобщение на Лумос, 2014 г.
- 30 Данни от Дирекция „Социално подпомагане“, вътрешен документ, 2014 г.
- 31 Отдел „Закрила на детето“, Варна, вътрешна кореспонденция с Лумос, 2014 г.
- 32 Отдел „Закрила на детето“ Варна, вътрешна кореспонденция с Лумос, 2014 г.

За повече информация посетете нашата страница в интернет wearelumos.org, намерете ни на Lumos в Twitter или ни изпратете съобщение на електронната поща на адрес info@lumos.org.uk

Фондация Лумос, основана от Дж. К. Роулинг, е дружество с отговорност, ограничена с гаранция, регистрирано в Англия и Уелс под № 5611912.
Регистрирана благотворителна организация под номер 1112575.
© Lumos 2014. Всички права запазени. (05.15)